

Kutatásetikai elvek

az ELTE Tanító és Óvóképző Kar munkatársai és hallgatói által végzett kutatásokhoz
Az ELTE TÓK Tudományos Bizottság ügyrendjének melléklete

1. Általános rendelkezések

1.1 A kutatásetikai elvek minden, a kar oktatója vagy kutatója által végzett kutatásra kötelező jelleggel érvényesek. Az etikai elvek érvényesülését a kar Tudományos Bizottsága vizsgálja a kutatás vezetője által leadott kutatásetikai engedélykérelem alapján. Kutatásetikai engedély minden olyan kutatás esetében kötelező, amelynek eredményeit publikációk vagy konferenciaelőadások során nyilvánosan közlik. A hallgatók, szakdolgozók által végzett kutatások esetén a témavezető felelőssége az etikai elvek betartatása, kutatásetikai engedély iránti kérelem benyújtása nem kötelező, a témavezető megítélése alapján azonban ugyancsak kérhető.

1.2 A kutatásokra a Magyar Tudományos Akadémia [Tudományetikai Kódexe](#), valamint az Eötvös Loránd Tudományegyetem [Etikai Kódexe](#) egyaránt érvényes, azok rendelkezései minden esetben irányadók. Abban az esetben, amennyiben a tervezett kutatásnak orvosetikai vagy egészségügyi vonatkozásai vannak, az Egészségügyi Tudományos Tanács [Bioetikai Kódexének](#) rendelkezései is érvényesítendőek.

1.3 Egyéni kutatások esetén a kutató, csoportos kutatás esetén a kutatócsoport vezetője, hallgatói kutatás esetén pedig a témavezető felelős az etikai alapelvek érvényesüléséért.

2. A pedagógiai kutatások speciális vonatkozásai

2.1 A kutatásba bevont személyek számára teljes körű tájékoztatást kell adni a kutatás menetéről, módszeréről, eszközeiről, az adatvédelemről, az eredmények tervezett felhasználásáról és a részvételi szándékot esetlegesen befolyásoló tényezőkről (pl. potenciális veszélyek, hátrányok). Abban az esetben, ha a kutatáshoz a megtévesztés valamely formája is szükséges, azt körültekintően kell kidolgozni és a kutatásetikai engedély kiadása érdekében hangsúlyozottan indokolni és bemutatni. Internetes kutatás esetén, amikor a vizsgálati személyek önkéntes és teljesen anonim módon kerülnek a kutatásba, ugyancsak szükséges a teljes körű tájékoztatás, valamint az informált beleegyezés egyértelmű jelzése.

2.2 A kutatásnak kidolgozott, biztonságos módszert kell tartalmaznia a személyes adatok kezelésére, az adatok és a kutatási dokumentáció védelmére. Az adatvédelem tekintetében irányadóak az Európai Parlament és a Tanács 2016/679. törvénye ([GDPR](#)) és a 2011. évi [CXII. törvény](#) az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról.

2.3 A tájékoztatás formája a kutatásba bevont személyek életkorának függvénye. Három év alatti gyermekek esetén a szülő (törvényes képviselő) írásban kapja meg a kutatásra vonatkozó információkat, hozzájárulását aláírt nyilatkozattal teheti meg. 3 és 14 év közötti gyermekek esetében az írásos dokumentáció és nyilatkozat kiegészül a gyermekeknek nyújtott, életkorának megfelelően megfogalmazott szóbeli tájékoztatással és a tőlük kapott szóbeli hozzájárulással. 14-18 év közötti gyermekek esetében mind a szülő, mind a gyermek írásban kapja meg a tájékoztatást, hozzájárulásukat mindketten aláírásukkal jelzik, melyet a kutatás során visszavonhatnak.

2.4 Köznevelési intézményben folyó adatfelvétel esetén a kutatás vezetője tájékoztatja az érintett intézmény vezetőjét a kutatás folyamatáról, és az intézmény vezetője ad engedélyt az intézmény területén és az intézmény tanulóinak vagy dolgozóinak bevonásával folyó kutatásra.

2.5 A kutatás minden fázisában biztosítani kell a teljes körű önkéntességet. A kutatás megkezdésekor az abban való részvételhez hozzájárulást kell kérni kellően dokumentált módon, a hozzájárulás a kutatás bármely szakaszában visszavonható.

2.6 A kutató nem hozhatja kockázatot jelentő helyzetbe a kutatásba bevont személyeket. Mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a kutatás során számukra kiegyensúlyozott mentális, fizikai és érzelmi jólétet biztosítson, valamint a negatív hatásoktól védelmet nyújtson.

2.7 A kutatások során megfelelően kezelni kell a hatalmi helyzetből adódó sajátosságokat: a kutató kora, tapasztalata, tekintélye a kutatásba bevont személyek számára alárendelt helyzetet teremthet, amellyel a kutató nem élhet vissza – ellenkezőleg, törekednie kell az egyenrangú interakcióra.

2.8 Kiemelt figyelmet kell fordítani a kutatásba bevont személyek érdekeinek és adatainak védelmére, különös tekintettel a 2003. évi CXXV., az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény 8. §-ában felsorolt tulajdonságokra. A kutatás lefolytatása során ügyelni kell az integratív szemlélet érvényesülésére és a fokozott kiszolgáltatottságot jelentő helyzetek megfelelő kezelésére.

2.9 A kutató munkája során reflektáljon saját diszpozícióira, gondolkodására, sztereotípiáira, amely sajátos szociokulturális helyzetéből fakad; a kutatási eredmények értelmezésekor vegye figyelembe az ebből eredő esetleges torzításokat.

2.10 A kutatások elméleti vonatkozásaiban, valamint a publikációs tevékenységben a kutatásban résztvevők munkájukat a szerzői jogok tiszteletben tartása mellett végzik.